

ELŻBIETA BARBARA ZYBERT

Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych
Uniwersytet Warszawski
e-mail: e.zybert@uw.edu.pl

FIŃSKIE SUKCESY I BIBLIOTEKI PUBLICZNE¹

Prof. dr hab. Elżbieta Barbara Zybert jest kierownikiem Zakładu Bibliotekoznawstwa Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych od 2008 r. dziekan Wydziału Historycznego UW. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół trzech grup problemowych: 1) działalności informacyjnej w zakresie edukacji, 2) bibliotek oraz form pracy (m.in. biblioterapia) dla specjalnych grup użytkowników (np. mniejszości etnicznych i kulturowych czy niedostosowanych społecznie), 3) organizacji i zarządzania bibliotekami. Zainteresowania naukowe autorki znalazły odzwierciedlenie w 5 książkach i ponad 80 artykułach zamieszczonych w polskich i zagranicznych czasopismach. Autorka jest również redaktorem naukowym publikacji dotyczących współczesnego bibliotekarstwa. Najważniejsze z nich to: *Biblioteki więzienne. Zarys problematyki* (Warszawa 1991), *Kultura organizacyjna w bibliotekach* (Warszawa 2004), *Jakość w działalności bibliotek* (Warszawa 2007).

SŁOWA KLUCZOWE: Finlandia. Biblioteki publiczne. Biblioteki szkolne. Współpraca biblioteczna. Organizacja bibliotekarstwa publicznego. Formy pracy bibliotecznej. Helsinki. Oulu. Helsinki City Library (HCL). Multilingual Library.

ABSTRAKT: Teza/cel artykułu – Głównym celem artykułu jest ukazanie roli i udziału bibliotek publicznych w Finlandii w codziennym życiu Finów i osiągniętych przez nich sukcesach. Szczególna uwaga została w nim skierowana na biblioteki działające w Tampere. W niniejszym tekście przedmiotem rozważań są działania podejmowane przez fińskie biblioteki publiczne. Zwrócono uwagę na współpracę bibliotek publicznych i szkolnych w zaspokajaniu potrzeb edukacyjno-rekreacyjnych najmłodszych użytkowników bibliotek. **Metody badań** – Źródłem przedstawionych danych, spostrzeżeń i wniosków były głównie wystąpienia zaprezentowane podczas 78. Kongresu IFLA w Helsinkach, materiały opublikowane w materiałach IFLA oraz wizyty w różnych bibliotekach w tym kraju. **Wyniki i wnioski** – Wysoki poziom wykształcenia i czytania wśród mieszkańców Finlandii ma swoje źródło w doskonałej organizacji bibliotekarstwa publicznego, czemu sprzyja zrozumienie władz samorządowych odpowiedzialnych za biblioteki oraz w działalności prowadzonej przez poszczególne placówki biblioteczne wychodzące ze swoją ofertą poza tradycyjne formy prac.

Finlandia to mały kraj (5,3 mln mieszkańców), którego usytuowanie miało istotny wpływ na jego sytuację geopolityczną i kulturę. Od XII w. aż do XIX stulecia Finlandia była prowincją szwedzką. W 1809 r. po wojnie rosyjsko-szwedzkiej stała się autonomicznym Wielkim Księstwem w Imperium Rosyjskim, a w 1917 r. odzyskała niepodległość (Tuominen & Saarti, 2012, p. 15). Jest to kraj z ok. 188 tys. jezior (Wigell-Ryynänen,

¹ Artykuł ten jest kolejnym tekstem dotyczącym bibliotekarstwa fińskiego, ukazującym się na łamach „Przeglądu Bibliotecznego”. W zeszycie 4/2011 „Przeglądu Bibliotecznego” opublikowano artykuł Doroty Grabowskiej i Iwony Pugacewicz pt. *Aspekty organizacyjne i zarządzanie bibliotekami w Finlandii z perspektywy społeczeństwa informacyjnego*.

2012, p. 3), urzekającej przyrody i tego, co wzbudza szczególny szacunek i zachwyt – wspaniałych osiągnięć edukacyjnych i doskonałych bibliotek – jednych z najlepszych na świecie (Mäkinen, 2012, p. 1).

Wśród najczęściej wymienianych sukcesów Finlandii znajdują się: sukcesy gospodarcze, sukcesy edukacyjne oraz zadowolenie i poczucie szczęścia wśród jej mieszkańców.

Do XX w. Finlandia była krajem zacofanym. Po wojnie dokonano transformacji, przechodząc od gospodarki opartej głównie na rolnictwie i przemyśle leśnym do zróżnicowanej, nowoczesnej gospodarki przemysłowej. Obecnie dochód narodowy na mieszkańca jest równy pozostałym krajom Europy Zachodniej. W 1995 r. Finlandia została członkiem Unii Europejskiej i jako jedyne państwo skandynawskie przystąpiła do strefy euro już na samym początku jej funkcjonowania, tj. w 1999 r. (Tuominen & Saarti, 2012, p. 115). Fińskie, nominalne PKB *per capita* w 2005 r. wynosiło 40 197 dolarów, sytuując Finlandię na 12. miejscu na świecie, a PKB *per capita* zmierzone parytetem siły nabywczej 34 819 dolarów, co także oznacza 12. miejsce w świecie (Finlandia, 2012).

Sukcesy edukacyjne Finów nie są jedynie ich subiektywnym odczuciem. Wysoki poziom kształcenia potwierdzają międzynarodowe badania „Programme for International Student Assessment” (PISA), prowadzone przez OECD. Wynika z nich, że poziom alfabetyzacji i czytelnictwa w Finlandii jest jednym z najwyższych na świecie. Finowie są najlepsi w czytaniu i interpretacji, zajmują czwarte miejsce, jeśli chodzi o matematykę i trzecie w naukach przyrodniczych (Tuominen & Saarti, 2012, p. 116).

Zgodnie ze światowymi badaniami Gallupa (Gallup World Pollsurvey) Finowie, obok Duńczyków, zostali także uznani za najszcześliwszy naród na świecie. W 2010 r. „Newsweek” wybrał Finlandię jako najlepszy kraj na świecie. To także jeden z najmniej skorumpowanych krajów – 4. po Danii, Nowej Zelandii i Singapurze (Tuominen & Saarti, 2012, p. 116).

Niewątpliwie źródło fińskich sukcesów tkwi w systemie edukacji oraz w stosunku do języka i literatury narodowej. Fiński system edukacji został zreformowany na początku lat 70. XX w., kiedy to zrezygnowano z uznanego za niewydajny niemieckiego modelu nauczania. W Finlandii wszystkie dzieci mają zapewnione równe szanse edukacyjne bez względu na miejsce zamieszkania, status socjalno-ekonomiczny, płeć czy język ojczysty. Uczniowie wolniej uczący się otrzymują silne wsparcie ze strony nauczycieli. W fińskich szkołach nie stawia się ocen przez pierwsze trzy lata szkoły podstawowej; nie można zostawić dziecka na drugi rok w tej samej klasie, jeżeli rodzice nie wyrażają na to zgody; nie ma narodowych sprawdzianów podczas całego procesu edukacji (badania mogą dotyczyć rezultatów uczenia się); w narodowym programie jest opis dobrych wyników, brak natomiast systemu inspekcji. Prawie wszystkie szkoły w Finlandii to szkoły państwowe, nie ma prywatnych, elitarnych szkół; za szkoły niepaństwowe nie płaci się, gdyż finansuje je państwo. Wszystkie uniwersytety są państwowe. Ważnym czynnikiem jest wysoki prestiż zawodu nauczyciela, który wymaga uniwersyteckiego wykształcenia (Sinko, 2012).

Finowie zdają sobie sprawę, że dobre rezultaty w kształceniu umiejętności czytania i pisania wymagają współpracy między domem, szkołą i całym społeczeństwem (Sinko, 2012). Dlatego wszyscy włączają się w proces edukacyjny dzieci i młodzieży. Większość gospodarstw domowych prenumeruje przynajmniej jedno czasopismo, wieczorne czytanie bajek to

ważny punkt rodzinnego życia, a zagraniczne programy telewizyjne nie są dubbingowane, gdyż napisy sprzyjają doskonaleniu czytania (Sinko, 2012).

Nie bez znaczenia w osiągnięciu tak spektakularnych wyników ma bibliotekarstwo fińskie, zwłaszcza biblioteki publiczne uznawane przez Finów za najbardziej lubiane instytucje kultury (Sinko, 2012) oraz stosunek decydentów, nauczycieli, rodziców, dzieci i wszystkich mieszkańców do bibliotek.

Państwo inicjuje narodowe kampanie stymulujące ciągłą pracę nad doskonaleniem pisania i czytania, za przykład mogą posłużyć „Reading Finland” – projekt realizowany w latach 2002-2005, „Reading Spirit” projekt czytelniczy rozpoczęty w 2012 r. przez Ministerstwo Edukacji i Kultury czy program „Szkoły, biblioteki publiczne i biblioteki szkolne razem” prowadzony przez Oulu City Library i Uniwersytet w Oulu (Sinko, 2012).

Kultura czytelnicza zaczęła kształtować się w Finlandii w XVII w., wtedy też zakładano pierwsze biblioteki. Największy wpływ na powstawanie fińskich bibliotek publicznych miał rozwój oświaty powszechnej, w którym odegrały one istotną rolę. Pierwsza biblioteka publiczna została ufundowana w 1803 r. Pomiędzy 1836 a 1870 r. w Finlandii powstało łącznie 426 bibliotek publicznych (Tuominen & Saarti, 2012, p. 118).

Chociaż podwaliny współczesnego fińskiego systemu bibliotecznego zostały położone w okresie względnej autonomii, tj. w XIX w., to powstanie rozległego systemu bibliotecznego przypada na XX w., szczególnie po odzyskaniu niepodległości w 1917 r. Od tego momentu zaznacza się ważna rola bibliotek publicznych dla rozwoju otwartego i demokratycznego społeczeństwa. Fińscy bibliotekarze aktywiści postanowili wprowadzić do systemu bibliotecznego rozwiązania amerykańskie. Oznaczało to, że w większości miast zaczęto organizować biblioteki. Proces ich tworzenia znacznie przyspieszył, gdy państwo zaczęło finansować biblioteki i gdy przystąpiono do opracowywania ustawodawstwa w tym zakresie. Pierwsza *Ustawa o bibliotekach (Library Act)* uchwalona w 1928 r., nakreśliła podstawowe zasady, które nadal są przestrzegane, np. bezpłatne korzystanie i wypożyczanie zbiorów bibliotecznych. W 1928 r. w Finlandii funkcjonowało około 1700 bibliotek (Tuominen & Saarti, 2012, p. 118).

POLITYKA PAŃSTWA W STOSUNKU DO BIBLIOTEK

Okres po II wojnie światowej to dalszy rozwój nowoczesnego bibliotekarstwa fińskiego, zwłaszcza bibliotek publicznych i ich wykorzystania. Wzrost demograficzny końca lat 40. XX w. przyczynił się do zwiększenia liczby uczniów w szkołach i wymusił konieczność organizowania nowych placówek, także bibliotek. Władze samorządowe podejmowały starania w kierunku zaspokojenia tych potrzeb, co przyczyniło się do dynamicznego rozwoju bibliotek w latach 50. XX w. Okres ten nazywany jest najlepszą dekadą dla bibliotek w Finlandii (Mäkinen, 2012, p. 11-12). Najważniejszym bodźcem przyczyniającym się do rozwoju fińskiego bibliotekarstwa było jednak uchwalenie *Ustawy o bibliotekach* (1961), w której uznano niezbędność wysokiej jakości usług bibliotek publicznych dla rozwoju interesu państwa. Jej uchwalenie jest najważniejszym czynnikiem decydującym o sukcesie bibliotek publicznych uznanych za

ważną część kulturalnej rekonstrukcji w Finlandii (Mäkinen, 2012, p. 12). Biblioteki i czytanie stały się częścią kulturalnego uniwersalizmu, którego drugą stroną jest ideologia systemu zabezpieczeń społecznych (Mäkinen, 2012, p. 12). W Finlandii finansowanie bibliotek publicznych już od samego początku (od lat 20. XX w.) podzielono między państwo a samorządy. Wsparcie państwowe połączono z kontrolą państwowych inspektorów bibliotecznych. Państwowe subwencje przeznaczano na budowanie nowych bibliotek i zaopatrzenie bibliotek ruchomych. Zorganizowano system bibliotek regionalnych (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2). Zaczęły powstawać kolejne uniwersytety. Oznaczało to, że zarówno biblioteki publiczne, jak i uczelniane mogły służyć wszystkim mieszkańcom nieodpłatnie.

Lata 90. XX w. i początek nowego tysiąclecia to rozwój automatyzacji i digitalizacji fińskich bibliotek (Tuominen & Saarti, 2012, p. 119). Kiedy w 1999 r. zaczęła obowiązywać ustawa z 1998 r., budowa społeczeństwa wiedzy była już zaawansowana. Od 1995 r. przy istotnym wsparciu Ministerstwa Edukacji i Kultury biblioteki publiczne rozwijają usługi wirtualne. Nowa ustawa silnie powiązała biblioteki publiczne ze społeczeństwem wiedzy (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2). Minister Edukacji i Kultury powołał Komitet ds. Polityki Bibliotecznej, którego celem była identyfikacja wyzwań dla bibliotek publicznych w kontekście obywatelskiego społeczeństwa informacyjnego i zasugerowanie konkretnych rozwiązań w tym zakresie. Program Polityki Bibliotecznej został opublikowany w 2001 r. Stwierdzono w nim, że pewne zadania, które zostały przekazane bibliotekom publicznym wraz z nową ustawą powinny stanowić zaplecze dla realizacji nowych usług. Zwrócono uwagę na konieczność ustalenia wskaźników efektywności w celu zmiany finansowania bibliotek, zatrudnienia personelu czy stosowania nowych technologii. Przedstawiono rekomendacje dotyczące gromadzenia zbiorów, pracy pracowników, liczby stanowisk komputerowych w przeliczeniu na jednego użytkownika, poziomu usług możliwego do osiągnięcia we wszystkich miastach samorządowych (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2). Świadczenie usług bibliotecznych i informacyjnych jest obligatoryjne we wszystkich miastach samorządowych, podobnie jak usługi edukacyjne, zdrowotne czy ratownicze. Każdą z tych usług raz w roku oceniają Państwowe Biura Regionalne (State Provincial Offices) (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2). Miasta samorządowe utrzymują biblioteki, ale subwencje państwowe pokrywają około 35% całkowitych wydatków. Znaczne granty państwowe są przeznaczane na lokalne i regionalne projekty, powiększanie zbiorów, rozwój usług internetowych przyjaznych użytkownikom, szkolenia przywarsztatowe lub na aktualizację systemów i usług bibliotecznych. Władze regionu administrują grantami przeznaczonymi na budowę lub renowację budynków bibliotecznych, gromadzenie zbiorów dla bibliotek ruchomych, jak również grantami na rozwój usług (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2). Państwo finansuje tworzenie mobilnych bibliotek i zakup bibliobusów. Corocznie przekazywane są granty państwowe na promocję czytelnictwa i rozwój usług elektronicznych.

Library Strategy 2010 – Policy for Access to knowledge and culture (Strategia Biblioteczna 2010 – Polityka dostępu do wiedzy i kultury) została ogłoszona w 2003 r. To jedna z pierwszych europejskich strategii bibliotecznych. Wymieniono w niej obowiązki państwowych i lokalnych władz wobec bibliotek. Miasta samorządowe odpowiadają za usługi wymienione w *Ustawie o bibliotekach*, za rekrutowanie odpowiednio

przygotowanego personelu, za zapewnienie materiałów bibliotecznych i wyposażenia, państwo zaś za odpowiednie przepisy, regulacje prawne i za częściowe finansowanie bibliotek (przyznawanie im subwencji) i zapewnienie wystarczających grantów dla rozwoju i doskonalenia ich usług (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2).

W *Strategii* zaakcentowano konieczność centralnego przygotowania i państwowego finansowania usług internetowych w celu niwelowania różnic w kompetencjach informacyjnych mieszkańców poszczególnych regionów i w zasobach poszczególnych bibliotek (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2).

The Library Development Program 2006-2010 (Program Rozwoju Bibliotek 2006-2010) z 2006 r. stanowił odpowiedź na narodowy program rozwoju regionów (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 2). Biblioteki są nakłaniane do tego, by podejmować wszelkie wysiłki, które zapewnią wszystkim mieszkańcom Finlandii równy dostęp do wiedzy.

W strategii *Fińska polityka biblioteczna 2015*, przyjętej w 2009 r. – usługi bibliotek publicznych zostały uznane za podstawową usługę edukacyjną. Jej celem jest zapewnienie dostępu do wiedzy i źródeł kultury w społeczeństwie: informacji sieciowej, cywilnym i uczącym się (Tuominen, Saarti, 2012, p. 120). Także projekt *Digital contents for public libraries*, przygotowany przez Council for Public Libraries i realizowany od 1 października 2011 r. ma pomóc bibliotekom publicznym adaptować się do zmieniającego się otoczenia, w którym zwiększa się wykorzystanie urządzeń mobilnych, oraz sformułować podstawy wobec materiałów elektronicznych, ich gromadzenia i przetwarzania, a także nowej roli w cyfrowym systemie dystrybucji informacji (Laine & Nousuainen-Hiiri, 2012, p. 1).

Prawo obywatela do jakości usług, bez względu na miejsce zamieszkania czy status finansowy, podkreślane jest w prawodawstwie i strategiach narodowych. Polityka bibliotek publicznych wymieniana jest na Platformach Rządowych; odnoszą się do niej różne programy narodowe; daje ona podstawę do proponowania regulacji i finansowania rządowego. Narodowe *Quality Recommendation for public libraries* (2011) zawierają określenie jakości w odniesieniu do administracji, usług i działalności, z uwzględnieniem całościowej struktury i rezultatów. W tych rekomendacjach jakość odnosi się do doskonałości, odpowiedniości, koncentruje się na użytkowniku, zdolności do zmian i ekonomicznej efektywności. Wytyczne dotyczą procedur, procesów i systemów, które biblioteki powinny wykorzystywać, by zagwarantować jakość usług (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 5).

STRUKTURA I DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

W Finlandii samorządowa forma bibliotek publicznych powstała w okresie międzywojennym. W efekcie działania *Ustawy o bibliotekach*, przyjętej w 1928 r., samorządowe biblioteki powstały w całym kraju i zapewniono im minimalne państwowe wsparcie. *Ustawa o bibliotekach* z 1961 r. poprawiła sytuację bibliotek publicznych i umożliwiła ich ogromny wzrost w dalszych latach XX w. Choć powstały jeszcze kolejne ustawy z 1986 r. i 1998 r., to jednak nie były one tak przełomowe, jak ta z 1961 r. (Mäkinen, 2012, p. 10). Obecnie biblioteki publiczne znajdują się we wszystkich

ośrodkach miejskich, niezależnie od bibliotek szkolnictwa wyższego i bibliotek specjalnych. Wszystkie tworzą nowoczesną sieć współpracujących bibliotek, wspólnie użytkujących swoje zbiory, sieć otwartą dla wszystkich obywateli i wykorzystującą najnowsze technologie informacyjne.

Ustawa (*Library Decree*) z 1998 r. wyróżnia bibliotekę centralną (Central Library) i biblioteki regionalne (Provincial Libraries). Od 1 października 2010 r. Finlandia składa się z 20 regionów, które podzielono na 72 podregiony, te zaś na 342 gminy. W Finlandii działa 19 bibliotek regionalnych (Finnish Provincial Libraries), z których wszystkie są bibliotekami miejskimi (*city library*) (Tuominen & Saarti, 2012, p. 125). W większości gmin w Finlandii mniej niż połowa mieszkańców mieszka w odległości około 2 km od biblioteki. Dostępność do bibliotek ułatwia ich lokalizacja w pobliżu szkoły czy centrów opieki dziennej (świetlice, przedszkola) (Ministry, 2012).

Centralną Biblioteką dla sieci bibliotek publicznych jest Helsinki City Library (HCL), w strukturze której funkcjonuje Multilingual Library gromadząca materiały w językach innych niż fiński (Tuominen & Saarti, 2012, p. 124). Helsinki City Library posiada stronę internetową zawierającą informacje (także statystyczne) na temat wszystkich bibliotek publicznych w Finlandii. HCL działa jako narodowe centrum w zakresie wypożyczeń międzybibliotecznych. W skład sieci bibliotek publicznych wchodzi 836 bibliotek stacjonarnych oraz 153 biblioteki mobilne – bibliobusy (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 3).

W każdym mieście samorządowym (*municipality*) znajduje się biblioteka (312), każda z nich ma swoje filie (486) i biblioteki mobilne (Tuominen & Saarti, 2012, p. 125). Biblioteki te zatrudniają 4193 bibliotekarzy (Tuominen & Saarti, 2012, p. 125). Wielkość zbiorów we wszystkich bibliotekach publicznych wynosi 40 mln jednostek. W 2011 r. biblioteki publiczne zakupiły 2,2 mln nowych jednostek bibliotecznych, co oznacza wzrost o 2,5% w stosunku do roku poprzedniego. W skali kraju średni wydatek biblioteki na jednego mieszkańca to 58 euro (Ministry, 2012).

Do zadań bibliotek regionalnych (Provincial Libraries) należy wspieranie działalności informacyjnej i wypożyczeń międzybibliotecznych w regionie i zapewnianie profesjonalnego szkolenia dotyczącego nowych form w pracy bibliotecznej na danym terenie. Jedną z bibliotek regionalnych jest Rovaniemi City Library, która obsługuje Laponię, największy i najdalej wysunięty na północ region Finlandii. Rovaniemi City Library posiada bardzo bogate zbiory, także z terenów Arktyki i Grenlandii, w tym księgozbiory Inuitów i Lapończyków (Tuominen & Saarti, 2012, p. 125).

Finowie to zapaleni czytelnicy i użytkownicy bibliotek, co potwierdzają dane statystyczne. Gdy w Szwecji (od lat 80.) i Danii (od lat 90.) korzystanie z bibliotek malało, to w Finlandii nadal utrzymywało się na wysokim poziomie. W latach 2005-2010 w niewielkim stopniu spadło udostępnianie zbiorów bibliotecznych, jednak ponownie od 2011 r. obserwuje się tu tendencję wzrostową (Mäkinen, 2012, p. 14). W 2011 r. wypożyczono łącznie 100 mln jednostek, a więc 18 jednostek na jedną osobę, odnotowano 53 mln wizyt bibliotecznych (10 odwiedzin na jedną osobę) i 57 mln wejść na strony biblioteczne (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 4).

Mimo dużego zainteresowania bibliotekami publicznymi ze strony społeczeństwa, stale podejmują one różne starania, by na bieżąco unowocześniać i uatrakcyjnić świadczone usługi. Biblioteki poszerzają ofertę gro-

madzonych materiałów w formie elektronicznej, np. korzystając z FinElib (National Electronic Library) (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 3), dokonują transformacji dotychczasowych usług zgodnie z koncepcją przechodzenia od informacyjnego repozytorium do platformy wiedzy. Przykładem jest usługa „AskAnything” (poprzednia nazwa „Information Gas Station”) realizowana przez Helsinki City Library od 2001 r. Usługa ta została utworzona dzięki środkom pochodzącym z nagrody Fundacji Billa i Melindy Gatesów (Access to Learning Award) przyznanej bibliotece w 2000 r. Początkowo miał to być dwuletni projekt. „AskAnything” świadczy usługi informacyjne w sieci. Użytkownik może wysłać pytanie, na które uzyskuje odpowiedź drogą mailową lub na stronie serwisu internetowego biblioteki. Rocznie zadawanych jest około 10 tys. pytań. Od 2003 r. Helsinki City Library posiada swój program zatytułowany „AskAnythnig” emitowany w lokalnej stacji radiowej Ylenaikainen w Finnish Broadcasting Company. W 2008 r. biblioteka nawiązała współpracę z Radiem Helsinki (Maarno, 2012, p. 3), gdzie co tydzień pojawiają się 10-minutowe programy. Słuchacze zadają pytania telefonicznie lub poprzez stronę internetową stacji. Pytania są przesyłane do biblioteki, która udziela na nie odpowiedzi zarówno na antenie radiowej, jak i na swojej stronie WWW. Nowa wersja tej internetowej usługi, opartej na oprogramowaniu w trybie wolnego dostępu, zaczęła działać w sierpniu 2012 r. (Maarno, 2012, p. 1). „AskAnything” posiada także mobilną agendę usług informacyjnych, tzw. Information Barrel, będącą odpowiednikiem bibliobusu, który mieszkańcy mogą odwiedzać podczas jego przemieszczania się po mieście (np. podczas postojów w centrach handlowych) i zadawać różne pytania (Maarno, 2012, p. 3). Celem usługi, oprócz udzielania informacji zainteresowanym osobom, jest także wyjście poza bibliotekę z działalnością informacyjną i promowanie jej usług.

Ciekawą formą działalności bibliotecznej służącą np. edukacji, pokonywaniu barier środowiskowych, upowszechnianiu wielokulturowego modelu społecznego są tzw. kawiarnie językowe (Shklyar, 2012, p. 1). Ich celem jest promocja usług dla grup użytkowników zróżnicowanych kulturowo, upowszechnianie najlepszych praktyk i świadczenie pomocy w rozwiązywaniu codziennych problemów. Idea kawiarni językowych jest prosta: każdy mieszkaniec Finlandii używający fińskiego jako języka obcego może przyjść do lokalnej biblioteki, aby rozwijać swoje umiejętności językowe i porozumiewać się z *native speakerami*. Obecnie w obszarze stołecznym Helsinek (Pasila, Sello, Itäkeskus, Vuosaari, Kannelmäki, Maunula i Tikkurila) działa 7 placówek, świadczących usługi kawiarni językowych (Shklyar, 2012, p. 1). Biblioteki zapewniają pomieszczenia, przekąski, herbatę, każda grupa ma swojego koordynatora(ów). Kawiarnie językowe rozwiązują wiele problemów społecznych i likwidują bariery w dostępie do informacji. Jako przykład można przywołać działalność biblioteki w Sello, której adresatami są osoby z innym niż fiński językiem ojczystym, w przypadku Sello – rosyjskim. Godne uwagi są takie inicjatywy biblioteczne, dzięki którym Finowie mogą doskonalić swoją znajomość języków obcych (np. angielskiego, hiszpańskiego). W bibliotekach prowadzących tego typu działalność pracują bibliotekarze, dla których językiem ojczystym jest język inny niż fiński (Shklyar, 2012, p. 1). Wielokulturową biblioteką jest Entresse w Espoo (metropolitalny obszar Helsinek) otwarta w 2009 r. Jest ona czynna przez 7 dni w tygodniu. Swoją działalność kie-

ruje do dzieci, młodzieży i imigrantów. Około 35-45% klientów biblioteki i 20% personelu bibliotecznego to imigranci, głównie z Somalii, Kosowa, Estonii, Rosji, Wietnamu i Afganistanu (Willenius, 2012, pp. 2, 10).

W narodową strategię doskonalenia umiejętności czytania i pisania wpisuje się program R.E.A.D. („Reading Educational Assistance Dog”) prowadzony przez bibliotekę w Sello od 2011 r. Jego adresatami są głównie dzieci (Almeri, 2012, p. 23). Założenie programu R.E.A.D. zapoczątkowanego w USA w 1999 r. brzmi: „Czytać można się nauczyć, jedynie czytając”. Najlepszym sposobem na rozwijanie umiejętności czytania jest czytanie... psu. Autorka i realizatorka programu Raisa Alameri twierdzi, że psy są idealnymi słuchaczami: nie osądzają, nie śmieją się, nie krytykują i pozwalają dzieciom czytać w ich własnym tempie (Almeri, 2012, p. 2).

Biblioteki podejmują również starania, aby ułatwić użytkownikom i bibliotekarzom wyszukiwanie informacji na temat literatury pięknej. Interesujący wydaje się być wspólny projekt fińskich bibliotek publicznych „Kirjasampo” (ang. *BookSampo*). Korzystają one z modelu FRBR oraz języka RDF, których zastosowanie ułatwia dostęp do literatury pięknej (Hypén, 2012, p. 1; Mäkelä et al., 2012, p. 1). „Kirjasampo” pozwolił fińskim bibliotekom stworzyć sieciowy edytor metadanych, pozwalający na zamieszczanie informacji o literaturze we wspólnej bazie danych, indeksującej nie tylko informacje bibliograficzne o książkach, ale i oddającej ich treść. Nowy sposób indeksowania treści, słowniki ontologiczne i sieciowy model podłączonych otwartych danych to rozwiązania powstałe dzięki nowym technologiom. Projekt „Kirjasampo” zaowocował także portalem literackim (<http://www.kijasampo.fi>), który umożliwia jego użytkownikom (bibliotekarzom, czytelnikom) wyszukiwanie semantyczne, rekomendowanie książek, dzielenie się uwagami na ich temat (Hypén, 2012, p. 2; Mäkelä et al., 2012, p. 2).

Choć sieć fińskich bibliotek publicznych uchodzi za jedną z najlepszych na świecie, to sami Finowie mają ogromne zastrzeżenia co do ich działalności. Wynika to z faktu, że priorytetem dla bibliotekarzy fińskich były biblioteki publiczne, których sieć zorganizowano i które już od lat 50. XX w. obsługiwały uczniów z różnych typów szkół – lata 60. XX w. utrwaliły ten ich sposób funkcjonowania (Mäkinen, 2012, p. 13), co oznaczało, że szkoły nie były zainteresowane organizowaniem sieci bibliotek szkolnych. Niewiele jest szkolnych bibliotek prowadzonych profesjonalnie. Tu trzeba zaznaczyć, że w wielu miastach filie bibliotek publicznych lub nawet główne biblioteki publiczne są usytuowane w szkołach (Tuominen & Saarti, 2012, p. 125). Tradycja bibliotek publicznych obsługujących szkoły jest silna. Większość z nich oferuje zajęcia dla uczniów w zakresie kształcenia informacyjnego. Zmieniające się koncepcje w zakresie pedagogiki tworzą wizję biblioteki szkolnej jako nowoczesnego technologicznie centrum wspierającego proces kształcenia. W porównaniu z bibliotekami publicznymi pozycja bibliotek szkolnych jest bardzo zróżnicowana. Mają one inny status prawny, nie otrzymują też wsparcia ze strony państwa (Tuominen & Saarti, 2012, p. 125). Większość szkół nie posiada własnych bibliotek, bardzo rzadko pracują w nich specjaliści z zakresu informacji (Lindberg & Polo-Koret, 2012, p. 4). W regionie Espoo prowadzone jest szkolenie nauczycieli tak, by mogli oni stać się specjalistami w zakresie informacji. Zachęca się ich do tworzenia lepszej infrastruktury bibliotek szkolnych, do rozbudowywania ich księgozbiorów i systemów bibliotecznycch. Na uwagę

zasługują biblioteki szkolne w Kuopio i Oulu, które osiągają dobre rezultaty w swojej działalności i które przyczyniają się do wzmocnienia współpracy bibliotek szkolnych z publicznymi (Tuominen & Saarti, 2012, p. 126).

Biblioteka w Ritaharju, dzielnicy Oulu (piąte co do wielkości miasto na północy położone nad Zatoką Botnicką) to przykład przyszłościowej i innowacyjnej placówki łączącej funkcje biblioteki publicznej i szkolnej (Lindberg & Polo-Koret, 2012, p. 4). Biblioteka w Ritaharju jest jedną z 22 bibliotek filialnych biblioteki regionalnej w Oulu. Biblioteka regionalna w Oulu posiada także dwie biblioteki ruchome, ponadto świadczy usługi dla użytkowników niepełnosprawnych (w domach lub placówkach opieki) (Lindberg & Polo-Koret, 2012, p. 3). Biblioteka regionalna w Oulu ma około 3 mln wypożyczeń i około 1,6 mln odwiedzających rocznie. Wskaźnik aktywności czytelniczej wynosi tu 21 jednostek na jednego mieszkańca rocznie. Biblioteka zatrudnia 140 stałych pracowników prowadzących działalność edukacyjną dla wszystkich bibliotek Północnej Ostrobotnii (Pohjois-Pohjanmaa).

Oulu, w tym szczególnie Ritaharju, jest najszybciej rozwijającym się miastem w Finlandii, zamieszkałym przez młodych ludzi. Potrzeba dostępu do szkół, przedszkoli czy świetlic jest tu ogromna. Pierwszą inwestycją edukacyjno-oświatową w tej dzielnicy było centrum środowiskowe: kompleks, w skład którego wchodzi wspomniana biblioteka, szkoła dla uczniów klas 1-9 (520 uczniów w roku szkolnym 2011/2012), przedszkole, świetlica i centrum usług dla młodzieży. Centrum zostało otwarte w sierpniu 2010 r. Czternastu profesjonalistów zatrudnionych w szkole, bibliotece, świetlicy i centrum usług dla młodzieży codziennie wspólnie realizuje swoje zadania edukacyjne, oświatowe i kulturalne. W centrum obsługującym 770 dzieci i całą społeczność Ritaharju pracuje łącznie 102 dorosłych. Centrum to budynek o powierzchni 11 tys. m², o nowoczesnej architekturze, fleksybilnej strukturze i przestrzeni. Jego projektantem jest Kai Rajakaltio, za aranżację wnętrza odpowiada Marianne Manninen (Lindberg & Polo-Koret, 2012, p. 5). Biblioteka w Ritaharju zajmuje powierzchnię 335 m², obok niej wydzielono miejsce (*Information market*) na prace projektowe, wykłady, lekcje komputerowe, edukację medialną i inne zajęcia grupowe. Tu też znajduje się mała biblioteczka podręczna z książkami do wykorzystania jedynie na miejscu i 16 stanowisk komputerowych do wyszukiwania informacji i zabawy. Inne pomieszczenia w centrum wykorzystywane na potrzeby biblioteki to np. duży hall do organizacji różnych imprez i sale gimnastyczne. Zbiory biblioteki liczą około 20 tys. książek, czasopism i CD z muzyką, z tego połowa jest przeznaczona dla dzieci. Biblioteka nie gromadzi e-booków. Kolekcja biblioteczna jest tak dobrana, by zaspokajała potrzeby szkoły i lokalnej społeczności. Zbiory naukowe i popularnonaukowe są ustawione w inny sposób niż w większości bibliotek: książki dotyczące danego zagadnienia tak dla dzieci, jak i dla dorosłych znajdują się w tym samym miejscu. Na górnych półkach zgromadzona jest literatura dla dorosłych, na dolnych dla dzieci, tak więc i rodzice, i nauczyciele, i dzieci mogą bez trudu odnaleźć potrzebne im książki. W 2011 r. w bibliotece odnotowano 90 623 wypożyczenia, wśród nich około 54% stanowiły wypożyczenia zbiorów przeznaczonych dla dzieci, co wynika z faktu, że biblioteka jest zarówno biblioteką szkolną, jak i publiczną dla młodych rodzin mieszkających w pobliżu (Lindberg & Polo-Koret, 2012, p. 7). Biblioteka posiada również komputery z dostępem do Internetu

i bazami danych do użytku publicznego. Wyposażona jest w sprzęt do drukowania, powielania czy samodzielnego zwrotu wypożyczonych książek, także na terenie przedszkola znajduje się urządzenie do samodzielnego zwrotu książek. Biblioteka jest czynna przez 36 godzin w tygodniu.

W bibliotece w Ritaharju pracuje dwóch bibliotekarzy i jeden specjalista od informacji. Ponadto, jak w każdej innej placówce filialnej wchodzącej w skład Oulu City Library, tak i tu – w miarę potrzeby – mogą pracować bibliotekarze z innych bibliotek. Specjalistę od informacji opłaca szkoła i biblioteka. Z uwagi na posiadane przygotowanie pedagogiczne jest on w stanie efektywnie współpracować z kadrą nauczycielską. Biblioteka w Ritaharju pełni również rolę biblioteki szkolnej, co oznacza, że oprócz dostępu do niej w czasie przeznaczonym dla szerokiej publiczności uczniowie i nauczyciele mogą z niej korzystać także w godzinach poprzedzających jej otwarcie. Po zajęciach lekcyjnych oferuje miłe i bezpieczne pomieszczenia do odrabiania lekcji, czytania czy spotkań z kolegami. Bibliotekarze prowadzą pogadanki na temat książek, godziny bajek, świadczą usługi informacyjne.

KSZTAŁCENIE BIBLIOTEKARZY

O efektywności fińskich bibliotek publicznych decydują zatrudnieni w nich bibliotekarze. Od 1945 r. kształcenie bibliotekarzy do bibliotek publicznych odbywało się na kursach na poziomie collegów (College for Social Sciences w Helsinkach). Na początku lat 60. XX w. College for Social Sciences został przeniesiony do Tampere i przekształcony w uniwersytet. W 1971 r. utworzono pierwszą w krajach nordyckich katedrę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej na Uniwersytecie w Tampere (Mäkinen, 2012, p. 11). Od początku Library and Information Services (LIS) starano się traktować jako odrębną dyscyplinę badawczą, oznaczało to odwoływanie się do angloamerykańskich tradycji, tj. przechodzenie od praktycznej dyscypliny do bardziej teoretycznego podejścia. Wprowadzenie LIS do programów akademickiego kształcenia spowodowało, że naukowcy zaczęli identyfikować się z normami środowiska naukowego i dystansować się od rutynowej pracy zawodu bibliotekarza. W ten sposób LIS zaczęto postrzegać jako dyscyplinę naukową. Z perspektywy czasu można powiedzieć, że ta bardziej lub mniej jasno sprecyzowana strategiczna decyzja doprowadziła do sukcesu i uznania LIS na arenie międzynarodowej (Tuominen & Saarti, 2012, p. 130). Z powodu zmian strukturalnych w sektorze uniwersyteckim kształcenie i badania w zakresie LIS nie są już prowadzone na odrębnych wydziałach. W Tampere Wydziały LIS i Hypermedia zostały połączone, utworzono Wydział Information Studies and Interactive Media. W programie nauczania główne miejsce zajmują: wyszukiwanie informacji, zarządzanie zbiorami i zarządzanie wiedzą oraz media interaktywne i cyfrowe. Program ten stanowi część programu School of Information Sciences (SIS), w której nauczana jest również informatyka, matematyka i statystyka (Tuominen & Saarti, 2012, p. 131). Wprowadzone zmiany oznaczają, że na Uniwersytecie w Tampere nie ma już wydziału lub instytutu specjalizującego się w zakresie bibliotekoznawstwa. W Akademi University studia informacyjne (Information Studies) oferuje School of Business and Economics. W University of Oulu Infor-

mation Studies to kierunek zawodowy uruchomiony w obrębie Wydziału Humanistycznego (Faculty of Humanities). Kształcenie w zakresie LIS prowadzą także politechniki w Oulu, Turku i Seinäjoki. Politechniki w Finlandii są wielodyscyplinarnymi, regionalnymi instytucjami zajmującymi się badaniami i rozwojem (Research & Development) zgodnie z nauczonymi kierunkami, odpowiadającymi potrzebom biznesu i rynkowi pracy. Uczelnie politechniczne są częścią systemu szkolnictwa wyższego, w którym szczególny nacisk jest położony na nauki stosowane. Politechniki nadają stopnie zawodowe (głównie licencjat), których uzyskanie gwarantują 3,5 lub 4-letnie studia. Kierunek LIS prowadzony przez te uczelnie ma zawodowy charakter, ale niepozbawiony naukowego aspektu (Tuominen & Saarti, 2012, p. 131), np. w programie kształcenia zawodowego w zakresie Library and Information Services na Politechnice w Turku uwzględniono podstawowe umiejętności w zakresie usług biblioteczno-informacyjnych. Politechnika w Turku kształci profesjonalistów, którzy zyskują kompetencje, by rozwijać ten kierunek. Możliwe jest również podjęcie nauki na trwających 2-3 lata studiach bibliotekarskich ukierunkowanych na zdobycie praktycznych umiejętności. Ponadto problematykę LIS można studiować w szkołach biznesu w Borgå (Porvoo), Helsinkach, Kerava, Seinäjoki i Valkeakoski (Tuominen & Saarti, 2012, p. 131).

Kształcenie bibliotekarzy zostało unowocześnione, co miało istotny wpływ na sposób funkcjonowania fińskich bibliotek. Wymagania kwalifikacyjne dla osób ubiegających się o zatrudnienie w bibliotekach zawarte w *Library Decree* z 1998 r. zostały uściślone. Obecnie 70% pracowników bibliotek publicznych posiada wykształcenie kierunkowe, 45% to absolwenci uniwersytetów lub politechnik. Dyrektorzy bibliotek publicznych mają ukończone studia uniwersyteckie (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 5). Przy ubieganiu się o stanowisko dyrektora (ang. *leading librarian*) w bibliotece municypalnej wymagane jest wykształcenie uniwersyteckie i, jeśli nie jest to wykształcenie kierunkowe w zakresie informacji naukowej, musi być ono uzupełnione o kursy z tego obszaru o odpowiedniej liczbie godzin (Mäkinen, 2012, p. 11).

Chociaż rywalizacja o przyjęcie na bibliotekoznawstwo nie jest tak duża jak w przypadku nauczycieli, a także status i uposażenie bibliotekarzy nie może konkurować z nauczycielami, to jednak widać podobieństwo w jakości pracy obu tych grup zawodowych (Mäkinen, 2012, p. 11). Udział bibliotekarzy z wykształceniem uniwersyteckim i politechnicznym wśród wszystkich zatrudnionych w fińskich bibliotekach publicznych stanowił w 2011 r. 38% (Mäkinen, 2012, p. 11).

ZAKOŃCZENIE

Nie tylko organizacja fińskich bibliotek publicznych i usługi przez nie oferowane wzbudzają uzasadnione zainteresowanie zagranicznych środowisk bibliotekoznawczych, także budynki biblioteczne są godne uwagi, zwłaszcza, że ich twórcami są architekci o uznanej światowej renomie, np. Alvar Aalto (autor: Viipuri Library (1935), biblioteki głównej Helsinki University of Technology w Otaniemi (1969), Rovaniemi City Library (1965)). Przykładem postmodernistycznej fińskiej architektury bibliotecznej jest Metso – główny budynek Tampere City Library, zaprojektowany

przez małżeństwo fińskich architektów: Reima i Railę Pietilä. Do nowoczesnych obiektów kulturalnych należą Maritime Centre Vellamo w Kotka, w którym znajdują się dwa muzea i centrum informacji (Tuominen & Saarti, 2012, p. 131), oraz wspomniane centrum środowiskowe w Rita-harju autorstwa Kaia Rajakaltio.

Znaczenie czytania dla rozwoju społeczeństwa wiedzy i jak najpełniejszego dostępu do zdobyczy nauki i kultury jest powszechne w fińskim społeczeństwie, rozumieją to bibliotekarze, nauczyciele i obywatele Finlandii. Rodzice czytają wieczorem dzieciom książki, zabierają je do bibliotek, które później dzieci odwiedzają same. Na taki sukces trzeba zapracować. Przyczyniają się do tego biblioteki o ciekawej architekturze, będące dogodnym miejscem spotkań, ich długie godziny pracy, atrakcyjna działalność na rzecz lokalnej społeczności, prowadzona w klimacie przyjaznego, wielokulturowego postrzegania świata (Wigell-Ryynänen, 2012, p. 5). Badania przeprowadzone w 2008 r., dotyczące usług świadczonych przez gminy wykazały, że usługi biblioteczne były źródłem największej satysfakcji, aż 75% mieszkańców była z nich zadowolona, z kolei wyniki narodowych badań użytkowników bibliotek z 2010 r. dowiodły, że ponad 70% spośród 13 tys. ankietowanych uważała, że dzięki działalności biblioteki poprawiła się jakość ich życia (Ministry, 2012).

Użytkownicy są ekspertami w określaniu rodzaju usług bibliotecznych, których potrzebują. Decydują, czy chcą korzystać z wirtualnych usług bibliotecznych, czy wolą osobiście odwiedzać bibliotekę, sugerują zmiany w usługach.

Tajemnica doskonałości fińskiego bibliotekarstwa publicznego tkwi w organizacji systemu bibliotecznego i jakości pracy bibliotekarzy, również wyjaśnienie fińskich sukcesów PISA znajduje się w dobrej edukacji, wysokim statusie nauczycieli oraz w organizacji państwowego szkolnictwa.

Biblioteki publiczne stały się częścią codziennego życia Finów (Mäkinen, 2012, p. 17). O ich znaczeniu świadczy fakt, że gdy w latach 90. Finlandię dotknęła głęboka recesja gospodarcza i gdy zaczęto ograniczać wydatki – co dotyczyło także biblioteki – to społeczeństwo dwukrotnie (1991 i 1994) stanęło w ich obronie, organizując akcje ich poparcia: ponad 10% społeczeństwa podpisało petycje o niezamykaniu bibliotek publicznych (Mäkinen, 2012, p. 14).

BIBLIOGRAFIA

- Almeri, Raisa (2012). *My mission is to listen: Read to a dog – but not just any dog*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Finlandia (2012) [online]. *Wikipedia* [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://pl.wikipedia.org/wiki/Finlandia>>.
- Hypén, Kaisa (2012). *Kirjasampo – an inspiring, surprising and empowering access to fiction*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.

- Laine, Aija; Nousuainen-Hiiri, Virva (2012). *Rebuilding Library Collections – Common Guidelines help public libraries to update their collections*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Lindberg, Pirkko; Polo-Koret, Tuija (2012). *Together for the Future- Ritaharju Community Centre*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Maarno, Rauha (2012). *Information „Lost and Found” – new models for library reference Service*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Mäkelä, Eetu; K. Hypén, Kaisa; Hyvönen, Eero (2012) *Improving fiction literature access by linked open data – based collaborative knowledge storage – the BookSampo project*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Mäkinen, Ilkka (2012). *Historical explanations for the success of Finnish public libraries (and Nordic countries in general)*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Ministry of Education and Culture (2012). Finns are avid readers and library users [online]; [dostęp 4.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.minedu.fi/OPM/Verkkouutiset/2012/04/kirjastotilastot.html?lang=en>>.
- Shklyar, Ekaterina (2012). *Language café as a multicultural library service: Language cafés in Sello and Pasila Libraries as examples*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Sinko, Pirjo (2012). *Main factors behind the good PISA reading results in Finland*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ifla.org/en/news/main-factors-behind-the-good-pisa-reading-results-in-finland>>.
- Tuominen, Kimmo; Saarti, Jarmo (2012). *The Finnish library system – open collaboration for an open society*. *IFLA Journal* [online], vol. 38, no. 2 pp. 115-136.
- Wigell-Ryynänen, Barbro (2012). *Developing services for New Generations of Users- public Library Policy in Finland*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.
- Willenius, Eva (2012). *The success of Entresse Library, a multicultural approach in Espoo, Finland*. Libraries now! – Inspiring, Surprising, Empowering. IFLA World Library and Information Congress. 78th IFLA General and Conference and Assembly (Helsinki, Finland, 11-17 August 2012) [online]. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [dostęp: 3.09.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://conference.ifla.org/ifla78>>.

ELŻBIETA BARBARA ZYBERT

Institute of Information and Book Studies

The University of Warsaw

e-mail: e.zybert@uw.edu.pl

FINNISH SUCCESSES AND PUBLIC LIBRARIES

KEYWORDS: Finland. Public libraries. School libraries. Library cooperation. Organization of public librarianship. Forms of library activities. Helsinki. Oulu. Helsinki City Library (HCL). Multilingual Library.

ABSTRACT: **Objective** – The article is focused on the role and involvement of Finnish public libraries, in particular situated in Tampere, in everyday life of Finnish people and successes they achieve. The author shows how public and school libraries cooperate to satisfy edutainment needs of the youngest library users. **Methodology** – The majority of data, observations and conclusions presented in this article come and result from 78 IFLA Congress presentations, IFLA publications and visits in Finnish libraries. **Results and conclusions** – Advanced level of education and readership in Finland originates from perfect organization of public librarianship significantly supported by local government and broad offer of individual libraries far surpassing traditional library services.

Artykuł wpłynął do Redakcji 23 września 2012 r.